
A intrat oare economia României în cel de-al patrulea ciclu de dezvoltare de tip juglar, în anul 2020?

Profesor universitar dr. habil. Gheorghe Savoiu

Rezumat

Cercetarea acestui articol a fost generată de o întrebare simplă despre impactul real al crizei economice globale, generată în 2020, de pandemia cauzată de virusul Covid-19. Acest virus, destul de ciudat într-adevăr, a apărut la Wuhan, în 2019, în China, și a avut un impact economic major, provocând o recesiune cel puțin tehnică, prin durata sa de aproape șase luni în România, precum și în toată Uniunea Europeană. Pentru a clarifica intensitatea semnalului recesiunii, unii macroindicatori au descris noua formă a noii inflexiuni într-un anumit punct de pe curba ciclicității, oferind începutul discontinuității economiei românești, prin 2020, în anul crizei generate prin pandemie de către economia chineză. După 1989, până în 2019, în ultimele trei decenii, tendințele de creștere economică au dezvăluit primele trei cicluri majore de tip Juglar, care au avut loc în economia de piață națională. Ultimul an 2020 a delimitat în mod cronologic începutul celui de-al patrulea ciclu Juglar pentru economia românească. O altă secțiune constituie o recenzie a literaturii de specialitate și descrie tipurile majore de cicluri, caracteristicile ciclurilor și subciclurilor macroeconomice, detaliind diferite cicluri, iar în cele din urmă, o ultimă secțiune, una mai specială este dedicată perioadei care începe în fatidicul an 2020, încercând să formuleze un răspuns la întrebarea de bază a acestui articol. Unele observații finale deschid noi orizonturi și anticipează posibile limitări ale ciclicității economiei românești.

Cuvinte cheie: *ciclicitate economică, ciclul Clément Juglar, ciclul electoral, economia de piață, oscilații, macroagregate, indicatori ai ciclicității.*

1. Introducere

Acest articol este dedicat unui remarcabil medic și, probabil, unuia dintre cei mai pasionați economiști francezi, care au analizat și au făcut studii detaliate ale ciclurilor în afaceri și comerciale, într-un mod atât de specific, care este comparabil cu pulsația vieții în general. Clément Juglar a devenit medic în 1846, dar abia după 1860 a fost consacrat ca un veritabil doctor în economie, mai precis după ce a trimis spre publicare un eseu, *Des "Crises commerciales"*, la *Journal des Économistes*, ulterior extins și transformat într-o carte faimoasă în epocă, intitulată simplu *"Business Crises"* (1862).

Pregătirea sa medicală i-a amplificat în mod natural interesul pentru populația umană și implicit pentru demografie, iar frământările economice din 1848 l-au atras cu siguranță către subiectul fluctuațiilor și crizelor economice. Apreciat pentru contribuția sa realistă la analiza ciclului economic, Clément Juglar a câștigat Premiul Bordin la Academia Franceză de Științe Morale și Politice, în special pentru utilizarea statisticilor sale unice sau a datelor din seriile sale cronologice disponibile în anticiparea punctelor de inflexiune în evoluțiile economice. Acuratețea și gândirea logică pură a calculelor sale au fost atât de uimitoare și exacte, încât un alt teoretician faimos al ciclului de afaceri, așa cum a fost într-adevăr Joseph Schumpeter, l-a descris ca fiind „*printre cei mai mari economiști din toate timpurile*” (Encyclopaedia Britannica, 2021).

Vindecarea unui organism economic este mai puternică decât îmbolnăvirea ciclică a acestuia, motiv pentru care piețele cad și se ridică mai frecvent decât rămân staționare. Citându-l și parafrazându-l, la final, pe Thomas Wolfe în după care *“esența credinței este îndoiala, tot așa cum esența realității este întrebarea”* esența economiei devine chiar ciclicitatea evoluției sale. Iar după cum *“esența timpului este curgerea sau instabilitatea și nu imobilitatea sau stabilitatea”* tot astfel fluctuația prețurilor și tatonarea echilibrului acestora devine inflație. Esența credinței în economie este data și de cunoașterea faptului că echilibrul curge și că tot ciclul economic trebuie să se schimbe, „filozofia” macroeconomiei trebuie să fie legată de creșterea economică. Orice economie prea stabilă azi, mâine se destabilizează - și echilibrul acesteia nu este altceva decât o serie de stări trecătoare sau de prejudecăți economice cuantificabile statistic prin gândire rapidă, erori sistematice și abordări deloc eficiente (Kahneman, 2011).

Ciclul economic constituie o fluctuație temporală, care depășește un singur an de activitate economică în ansamblu, fiind rezultatul unei anumite abordări temporale scurte, medii lungi și foarte lungi, dar și de un anumit spațiu economic specific (național, regional, internațional etc.). Ciclicitatea poate să dureze de la numai câțiva ani în ciclul scurt agricol (minim 2 - 3 ani sau în jur de 30-40 de luni), până la decenii sau secole, în ciclul lung și foarte lung, în funcție de oscilații (creșteri sau scăderi) ale valorilor anumitor indicatori statistici macroeconomici definitorii.

Un ciclu este caracterizat de existența a minimum două perioade opuse de expansiune și de contracție, între care se plasează perioade tranzitorii, de relativă stabilitate ca nivel sau tendință. Unii teoreticieni ai științei economice cum sunt Joseph Alois Schumpeter sau John Maynard Keynes consideră teoria ciclicității drept una dintre soluțiile explicative corecte și veridice ale evoluțiilor în salturi ale economiilor, în timp ce alții ca Paul Samuelson sau

Joseph Stiglitz sugerează că sunt mai degrabă teorii de tip *science fiction* sau insuficient fundamentate științific.

2. O scurtă recenzie a literaturii dedicate ciclicității economice

Orice conflict ca de altfel și orice boală au și o rezolvare finală, altfel scris desfășurarea are loc în minimum două faze pentru organismul uman ca sistem reactiv. În timpul primei faze a conflictului activ generat de boală întregul organism este orientat către a face față conflictului. În timp ce, la nivel fizic, au loc dereglări celulare specifice, psihicul și sistemul nervos vegetativ autonom se confruntă de asemenea cu situații neașteptate. Comutat într-o fază de stres, creierul devine unul preocupat total de conținutul conflictului sau, mai precis, al bolii. Tulburări ale somnului și lipsa apetitului sunt simptome specifice. Biologic vorbind, acest lucru este vital, deoarece focalizarea atenției asupra conflictului și orele de activitate în plus, constituie condițiile propice pentru rezolvarea conflictului. Faza activă a conflictului este denumită și „faza rece”. Deoarece pe perioada stresului se produce constricția vaselor de sânge, simptomele specifice ale activității conflictuale sunt extremitățile reci (în special mâinile), tremurul și transpirația rece. Intensitatea simptomelor depinde, în mod natural, de intensitatea și impactul șocului conflictual. Dacă o persoană rămâne în această stare prea mult timp, urmările pot fi fatale. Ciclul vieții și al creativității, ciclul activităților și produselor, ciclul geologic sau demografic etc. sunt realități și certitudini ale lumii contemporane, capabile să modifice procesul gândirii umane...

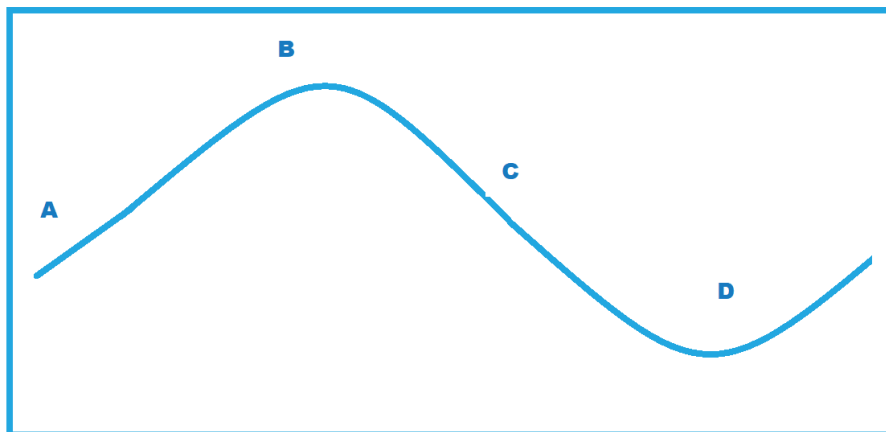
Prosperitatea și declinul sunt reversul și aversul economiei, relaxarea și stresul, reprezentând fluctuații ciclice cauzate de acumularea treptată de decizii, soluții, comportamente corecte, respectiv eronate, atât financiar, monetar, investițional, cât și managerial, cu consecințe majore în alocarea resurselor la nivelul unei economii naționale sau globale. Ciclul economic, numit și ciclul de afaceri sau comercial, este o mișcare ondulatorie crescătoare și descrescătoare a produsului intern brut cu precădere la nivel macroeconomic. Un ciclu macroeconomic clasic deține patru faze principale:

- A) recuperare ascendentă (avânt sau expansiune);
- B) ascensiune rapidă (apogeu sau boom)
- C) inflexiune descendentă (criză prelungită sau recesiune);
- D) depresiune economică (declin și stagnare prelungită);

Oricare ciclu de la mediu la foarte lung combină declinul economiei cu creșterea alternativă care se modifică ca ritm și intensitate odată cu dinamica PIB-ului (Figura nr.1).

Etapele ciclului economic clasic de tip Juglar

Fig. nr. 1.

Sursa: Realizat de autorul articolului

Urmărirea obsesivă a boomului devine un fel de urmărire a femeii fatală în toate activitățile economice. Chiar și numai câțiva teoreticieni care simt pericolul ce se ascunde aici, s-ar putea să nu-l înțeleagă pe deplin. Luați în considerare următorul truism: frica de criză sau depresie este mai puternică decât lăcomia, motiv pentru care economiile cad mai repede decât urcă ...

În sinteza realizată de către Joseph Alois Schumpeter, care a dat de fapt numele ciclului clasic Juglar, pornind de la numele medicului și marelui economist francez Clément Juglar, activitatea economică într-un sistem de tip macroeconomic se desfășoară în cicluri repetabile cuprinse între opt și doisprezece ani. Un ciclu clasic Juglar pornește de jos în sus (A), respectiv din colapsul recesiunii sau nivelul minim de raportare al efectelor, economicității și eficienței, evoluând din zona minimă ca nivel a curbei, încet-încet până când economia începe să își revină pe măsură ce crește optimismul și lucrurile merg tot mai bine, iar siguranța învinge frica, economia se supraîncălzește și se îndreaptă spre vârful curbei sau boom deja (B), pentru ca ulterior resursele să fie utilizate în mod incoerent sau tensionat iar, la un moment dat, să apară semnale de cădere liberă sau de începere a unei noi crize (C), ulterior toate corecțiile de activitate **producându-se** exclusiv în jos, diminuând producția, personalul, resursele, investițiile etc., practic aproape totul până când se atinge un nou nivel minim sau limita colapsului (D) ...

Așa cum s-a putut constata din istoria macroeconomică patru echilibre devin esențiale în managementul oricărei țări, regiuni, continent sau chiar internațional: echilibrul rezultatelor economice sau al creșterii economice,

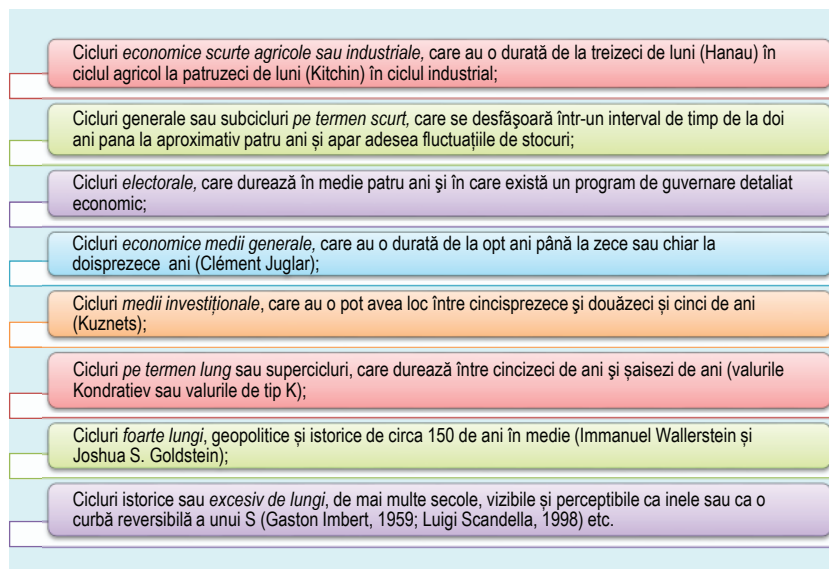
echilibrul piețelor clasice de bunuri și servicii sau al prețurilor și tarifelor, echilibrul pieței speciale a forței de muncă și echilibrul extern între fluxurile frecvent necompensate ale exporturilor și importurilor. Toate acestea definesc un patruleter sau un careu magic al strategiei manageriale macroeconomice și guvernamentale decizionale și devin și un obiect de investigație al acestui articol în calitate de generator de dezechilibre ca stări contrare care devin semnale ce ar trebui să fie prompt percepute de managementul macroeconomic al oricărei țări, dar mai ales a celor din cadrul Uniunii Europene din care România face parte de aproape un deceniu și jumătate este și va fi și pentru următoarele decenii sau secole.

Conceptul atât de larg al *creșterii economice* implică numeroase investigații teoretice și practice, alături de o întreagă literatură ce cuprinde numeroase puncte de vedere. *Simon Kuznets*, laureat al Premiului Nobel în economie în 1971, a susținut poate cel mai elocvent un punct de vedere managerial realist care oferă conținut unei creșteri economice dar și putere de semnal economic în contextul unui viitor mai bun, conform căruia “*creșterea economică a unei țări poate fi definită ca o creștere pe termen lung a capacității de a oferi populației bunuri economice tot mai diversificate, această capacitate crescândă având la bază o tehnologie avansată și numeroase adaptări instituționale și ideologice și ele tot mai avansate. [creșterea susținută a ofertei de bunuri este rezultatul creșterii economice, prin care este identificată]*”.

Pornind de la teoria economică clasică (1750-1850), continuând cu cea marxistă și neomarkistă, keynesiană și postkeynesiană și ajungând chiar la teoriile moderne de tipul teoriei școlii austriece de economie sau al teoriei economiei comportamentale ori experimentale ale lui Amos Tversky și Daniel Kahneman au existat constante preocupări pentru descifrarea problemelor cuantificării corecte și rolului creșterii economice. De la termenul inițial cu sensul de “*bogăție a națiunilor*” noțiune arhicunoscută deja a lui *Adam Smith* sau de “*teorie a dezvoltării economiei*” a lui *Joseph Schumpeter* până la cele mai recente, cum sunt cele de “*condiție a progresului economic*” (*Colin Clark*), ori de “*schimbare cauzată de tehnologie*” (*Robert M. Solow*), *creșterea economică* a urmat un parcurs de sensuri asemeni unui traseu sinuos care a marcat evoluția teoretică a întregului domeniu macroeconomic, amplificând importanța ciclului economic și a tipologiei acestuia din urmă (Figura nr. 2).

O tipologie sau clasificare dominant cronologică a ciclurilor economice

Fig. nr. 2

Sursă: Realizat de autor, extinzând tipologia proprie din cartea sa publicată în 2013 și intitulată *Situații statistice financiar-contabile și sisteme de indicatori statici derivați*, București: Editura Universitară, pag. 154 -155.

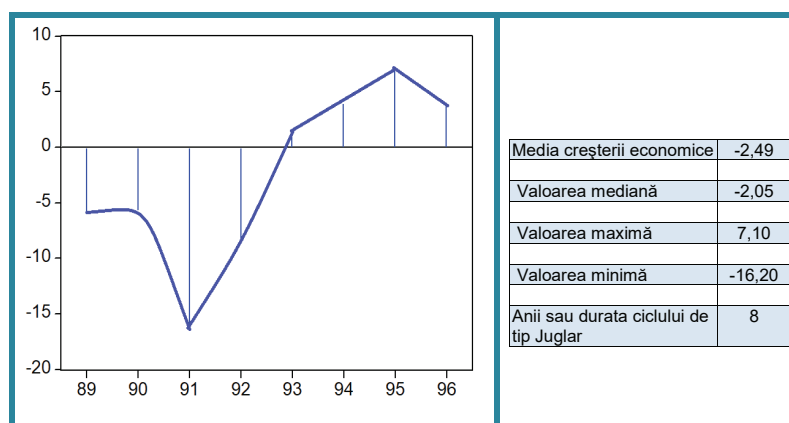
De-a lungul ciclului economic de tip Juglar, orice economie ca sistem, dar mai ales orice individ trebuie să reducă etapa sau perioada de criză, printr-o mai mare adaptare la noile tehnologii și la noua realitate. Numai în vecinătatea unei crize economice o persoană reală se schimbă rapid și implicit împreună cu întregul sistem economic, adaptându-și gândirea cu promptitudine, realizând că orice continuare în aceleași condiții anterioare crizei, devine sinonimă cu propria autodistrugere.

3. Ciclurile Juglar ale economiei românești după 1989

Primul ciclu mediu de tip Juglar al economiei românești de tranziție post decembristă la economia de piață a fost cuprins între anii 1989 și 1996, fiind descris cu ajutorul celui mai important factor macroeconomic, respectiv creșterea economică derivată din dinamica indicelui real al PIB-ului național (Figura nr. 3.).

Primul ciclu Juglar în economia României, cuprins între anii 1989 și 1996

Fig. nr. 3

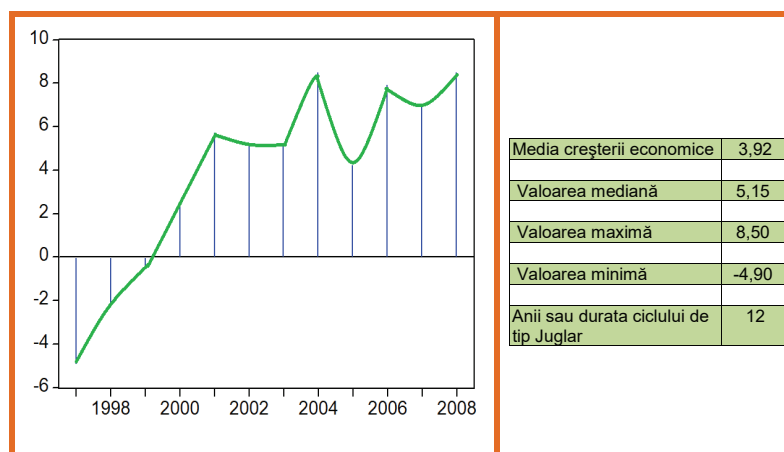

Sursa: Datele au fost selectate și preluate de autor din seria de date disponibilă on line la <https://insse.ro/cms/>

Amploarea oscilației pare a fi mult mai redusă în al doilea ciclu economic național, (1997-2008) semnalul ca atare fiind unul pozitiv, respectiv acela al unei *stabilizări* relative a limitelor capabile să descrie macro-procesele economice. Ultimii ani din derularea ciclului de debut în tranziția la economia de piață a țării noastre anticipează prezența iminentă a unei noi recesiuni și descriu astfel intrarea în cel de-al doilea ciclu de tip Juglar al economiei românești. Maniera vizuală dublă de redare și grafică și prin indicatori statistici medii, mediani, minimali și maximali subliniază variația de tip dinamic a economiei, valorificând ca macroindicator ciclic același ritm de creștere economică la nivel național (Figura nr. 4.).

Al doilea ciclu Juglar în economia României, cuprins între anii 1997 și 2008

Fig. nr. 4

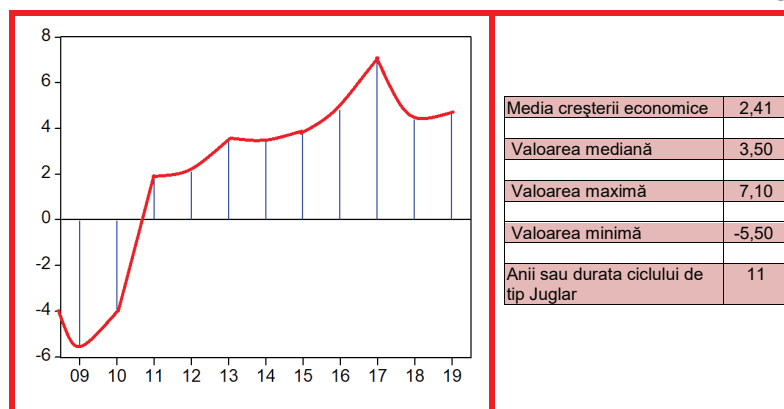

Sursa: Datele au fost selectate și preluate de autor seria de date disponibilă online la <https://insse.ro/cms/>

Al treilea ciclu economic mediu de tip Juglar este delimitat de perioada 2009-2019, de această dată în contextul în care criza se instalează odată cu pandemia cauzată de virusul Covid – 19, în anul 2020 (Figura nr. 5.) .

Al treilea ciclu Juglar în economia României cuprins între anii 2009 și 2019

Fig. nr. 5

Sursa: Datele au fost selectate și preluate de autor din seria de date disponibilă online la <https://insse.ro/cms/>

Fiecare variabilă din tabelul nr. 1 și 2 precum și din figurile 3 – 5 are propria evoluție și numai o descriere ciclică statistică poate să limpezească măsura în care acestea delimitează și conturează, dar niciodată individual ci numai împreună, evoluțiile ciclice ale economiei naționale și conferă un grad mai ridicat de cunoaștere macroeconomică.

Specificitatea fiecărei economii, inclusiv a României, mai trebuie, combinată cu suprapunerea ciclurilor electorale în cazul acestor variabile distincte, care pot amplifica sau diminua anumite etape, atât în ceea ce privește impactul temporal cât și rezultatele finale. Se constată cu precădere un grad mai ridicat de vizibilitate în cazul creșterii economice reale.

Acest lucru poate fi ilustrat și de ritmul de creștere (evoluție) sau descreștere (involuție) al PIB-ului real al României, care are capacitatea de a descrie cel mai bine economia în sine și care se află sub influența boom-urilor sau recesiunilor globale și naționale care afectează comportamentul politic, economic și social al diverselor țări, mai vizibil în crize combinate și, în special, într-o recesiune tehnică cauzată de pandemie, când pierderile înregistrate de rezultatele macroeconomice post-recesiune sunt mari și foarte mari, obligând guvernele ca decidenți macroeconomici la una din soluțiile descrise în continuare în cazul României:

a) revenirea la starea de criză, în concordanță cu cel de-al treilea ciclu Juglar specific României, după debutul tranziției în 1989 (ciclul Juglar în economia națională începe cu evoluții descendente de cel puțin un an și jumătate sau doi ani, în medie);

b) adâncirea căderii de performanță macroeconomică din primul an al oricărui ciclu electoral sau extins chiar la primii doi ani după alegeri, semnalate de creșterea PIB-ului în ultimii doi ani, arată o tendință ascendentă între cicluri;

c) contagiunea crizei globale și naționale asupra ciclului electoral (inclusiv impactul mai intens al crizei în țările emergente care erau candidate la UE) și dinamica mult mai ascendentă a datoriei în creștere a României după recesiunea 2008-2010;

d) inflația excesivă sau mult mai mare în primul an din ciclul electoral.

Cicluri electorale în România, în ultimele trei decenii, conform creșterii economice sau ritmului indicelui PIB-ului real

Tabelul nr. 1

Ciclul electoral	Anul electoral în cadrul ciclului electoral (de la I la IV)			
	Anul I	Anul II	Anul III	Anul IV
1989-1992	-5,8	-5,6	-12,9	-8,84
1993-1996	1,5	4,0	7,2	4,0
1997-2000	-6,1	-4,8	-1,2	2,1
2001-2004	5,7	5,1	5,2	8,4
2005-2008	4,2	7,9	6,0	7,9
2009-2012	-6,6	-1,7	3,1	0,7
2012-2016	2,1	3,5	3,4	3,9
2016-2020	4,8	7,1	4,4	4,7
2020-2024*	-3,9	4,3 *	4,7 *	5,0 *

Notă * = date prognozate de CNSP / 18 ianuarie 2021

Sursa: Realizat și actualizat de autor după Săvoiu, G. (2014). Kondratiev type cyclicity of the Romanian economy, grounded in three key statistical indicators: GDP, CPI or CLI and debt, *Romanian Statistical Review*, 2014(1), pag.12.

Analog, inflația analizată detaliat pe cele nouă cicluri electorale arată în medie un nivel mai mare în primul an electoral în raport cu ultimul an al ciclului precedent sau cu ceilalți ani din ciclul curent (așa cum se poate observa și din tabelul nr. 2):

Cicluri electorale în România, în ultimele trei decenii, conform variației inflației (IPC)

Tabelul nr. 2

Ciclul electoral	Anul electoral în cadrul ciclului electoral (de la I la IV)			
	Anul I	Anul II	Anul III	Anul IV
1989-1992	5,3	5,1	170,2	210,4
1993-1996	256,1	136,7	32,3	38,8
1997-2000	154,8	59,1	45,8	45,7
2001-2004	34,5	22,5	15,3	11,9
2005-2008	9,0	6,56	4,84	7,85
2009-2012	5,59	6,09	5,79	3,33
2012-2016	3,33	1,07	-0,59	-1,55
2016-2020	1,34	4,63	3,83	2,63
2020-2024*	2,6	2,6 *	2,5 *	2,4 *

Notă * = date prognozate de CNSP / 18 ianuarie 2021

Sursa: Realizat și actualizat de autor după Săvoiu, G. (2014). Kondratiev type cyclicity of the Romanian economy, grounded in three key statistical indicators: GDP, CPI or CLI and debt, *Romanian Statistical Review*, 2014(1), pag.14

4. Câteva remarci finale

În orice abordare macroeconomică sunt necesari indicatori relevanți ca repere minimale și maxime, dar și confruntări statistice sau comparații evolutive în plan internațional. Economia României își începe ciclurile Juglar direct cu recesiuni, care durează ceva mai mult, dovedind astfel o anumită inerțialitate involutivă specifică. Dintre toate echilibrele ciclice analizate în prealabil echilibrul creșterii economice prin indicatorul ritmului PIB –ului real se dovedește cel mai relevant pentru economia României, fiind completat electoral relativ și de dinamica inflației.

România, asemănător multora dintre celelalte economii membre ale Uniunii Europene (UE), dar și a altora în plan internațional, a fost obligată să apeleze la măsuri de carantinare medicală pentru a nu presa peste limitele de capacitate sistemul sanitar autohton și astfel să intre într-o recesiune gravă în anul 2020, începând în mod concret cu cel de-al doilea trimestru al anului și a înregistrat un declin economic accentuat, corectat spre finalul anului la -3,9%.

“Cauza majoră nu este legată de ciclicitatea economică mondială, deși existau unele tendințe involutive așteptate mai mult sau mai puțin în plan global, spre finalul anului 2019, apărute mai clar în Italia și Spania, nici financiară, așa cum s-a întâmplat în 2008 și nici “pur economică în general” (Săvoiu, 2013, pp. 153-154), ci pandemia generată de virusul Covid-19, apărut în trimestrul al patrulea al anului 2019, în Wuhan (China)” (Săvoiu, 2020).

Asemeni pulsului inimii, indicatorii macroeconomic ciclici rămân semnale legate de sănătatea unei economii, în timp ce invariabilitatea sau stabilitatea lor exagerată în timp, spațiu sau organizatoric ori structural ar consemna mai degrabă decesul acelei economii. Țesutul economic al tranzacțiilor este vital și respiră atâta timp cât indicatorii macroeconomici ciclici dovedesc variație și diversitate, un continuu traseu de creștere și descreștere, echilibru și dezechilibru îmbinând astfel sensurile firești ale oboselii și rutinei cu cele ale entuziasmului și creativității activității oamenilor.

Economia României așa cum s-a putut constata din acest articol este deja o economie de piață, cu echilibre și dezechilibre caracteristice și evoluează printr-o creștere reală medie a PIB-ului în ultimii 30 de ani, în paralel cu o diminuarea a oscilațiilor inflației, a nivelului șomajului și a contractării relative a deficitului balanței comerciale în PIB. Din păcate un aspect tot mai clar negativ și cu un impact tot mai grav îl deține excluziunea socială în creștere, politicile de egalizare a veniturilor la limita salariului minim pe economie care au adus aproape 1/3 din salariați pe un nivel de supraviețuire delicată și chiar de necrezut, necorelată cu prețurile și nevoile reale ale unei gospodării. Sunt incluși în acest segment mai mult de 1,6 milioane de salariați în România,

probabil cea mai mare cotă procentuală, din cadrul economiilor europene care dețin salarii minime în legislația lor.

Bibliografie

1. Andronache, C., Săvoiu, Gh., 2009. On the efficiency of financial markets, *The 33 rd Annual Congress of the American Romanian Academy of Arts and Sciences (ARA). Proceedings*, vol. I, Polytechnic International Press Montreal, Quebec, pp.214-218
2. Axenciuc, V. 2012. *Produsul Intern Brut al României 1862-2000: Serii statistice seculare si argumente metodologice*, vol I, Sinteza seriilor de timp a indicatorilor globali, pe secțiuni temporale, Ed. Economică, București, pp. 38-40.
3. Bosserelle, E. 2001. *Le cycle Kondratiev: mythe ou realite?* Futuribles, Paris, pp. 63-78.
4. Britannica, The Editors of Encyclopaedia. "Clément Juglar". **Encyclopedia Britannica**, 24 Feb. 2021, Available online at: <https://www.britannica.com/biography/Clement-Juglar>. Accessed on the 1st of June, 2021.
5. Cristea, A., Săvoiu, G. 2005. *Coeziunea socială-concept și măsurare*, Editura Universitară, București.
6. Diego, C., Gertler, M., 2006. Medium-Term Business Cycles, *American Economic Review*, vol. 96 (3). pp. 523 - 551
7. Genereux J. 2001. *Economie politică*, vol III, Editura All Beck, București.
8. Gusti, D. (coord.). 1943. *Enciclopedia României*, vol.IV, București, Ed. Monitorul Oficial și Imprimeriile Statului, Imprimeria Națională, București.
9. Imbert, G., 1959. *Des mouvements de longue durée*, Kondratieff, La Pensée Universitaire, Aix-en-Provence, pp. 151 – 159
10. Kahneman, D. 2011. *Thinking, Fast and Slow*, London: Penguin Books.
11. Kaldor, N., 1939. Speculation and economic stability, *The Review of Economic Studies*, vol. 7, issue 1, pp. 1-27.
12. Kaldor, N., 1957. A Model of Economic Growth. *The Economic Journal*, vol. 67 (268). pp. 591–624.
13. Kaldor, N., 1967. *Strategic Factors in Economic Development*, New York, Ithaca.
14. Kaldor, N., 1971. *Conflicts in Policy Objective*, Ed. Basil Blackwell, Oxford.
15. Kuznets S., 1940. Schumpeter's Business Cycles, *American Economic Review*, vol 30, pp. 157-169.
16. Kuznets, S. 1956-1967. "Quantitative Aspects of the Economic Growth of Nations", ten long papers published either in, or as supplement to, *Economic Development and Cultural Change* (University of Chicago Press), no. I in October, 1956, no. X in January, 1967.
17. Kuznets, S. 1971. *Discurs în memoria lui Alfred Nobel – Creșterea economică modernă: concluzii și considerații*, 11 decembrie 1971, Available on *Les Prix Nobel en 1971*, Editor Wilhelm Odelberg, [Nobel Foundation], Stockholm, 1972 or Simon Kuznets – Banquet speech. NobelPrize.org. Nobel Media AB 2021. Wed. 16 Jun 2021. Available on line at <https://www.nobelprize.org/prizes/economic-sciences/1971/kuznets/speech/>
18. Kuznets, S. 1971. *Economic Growth of Nations: Total Output and Production Structure*, Cambridge: Harvard University Press (USA).

-
19. Larue, C., 2013. *Qu'est-ce que le Carré Magique de Kaldor? Les Yeux du Monde. fr*; disponibil on line la: <http://les-yeux-du-monde.fr/ressources/14053-quest-ce-le-carre-magique-de-kaldor>, Accesat în 1.05.2021.
 20. Menger, K. 1892. *On the Origin of Money (English Translation)*. online version provided by the Monadnock Press <http://www.monadnock.net/menger/money.html>.
 21. Săvoiu, G. 2009. *Statistica. Mod de gândire și metode*, Editura Universitară, București.
 22. Săvoiu, G. 2011. *Statistică pentru afaceri*, Editura Universitară, București.
 23. Săvoiu, G. 2013. *Modelarea economico – financiară. Gândirea econometrică aplicată în domeniul financiar*, Editura Universitară, București, pag.77.
 24. Săvoiu, G. 2021. *Inflation rate forecast for Romania due to the coronavirus (COVID-19) outbreak from 2019 to 2021* și dedicat creșterii prețurilor sub influența pandemiei Covid-19, studiu disponibil on-line la: <https>
 25. Săvoiu, G. , Cruceru Gheorghe 2009. Prețul petrolului – un factor de risc dominant și o variabilă explicativă majoră a incertitudinii în ciclul contemporan tehnologic de tip Kondratiev, in *Proceedings Progrese în teoria deciziilor economice în condiții de risc și incertitudine” în cadrul Zilele Academice Iașene, 18–19 sept. 2009 Ed.Tehnopres, Iași, vol VIII, pp. 139-160.*
 26. Săvoiu, G. 2010. *Gândirea statistică aplicată: sisteme de indicatori rezultati din documente si situatii statistice financiar contabile*, Editura Universitara, Bucuresti.
 27. Săvoiu, G. 2013, *Situații statistice-financiar contabile și sisteme de indicatori statistici derivați*, București: Editura Universitară, pp. 153 – 154.
 28. Săvoiu, G. 2014. Kondratiev type cyclicality of the Romanian economy, grounded in three key statistical indicators: GDP, CPI or CLI and debt, *Romanian Statistical Review*, 2014(1). pp. 3-22
 29. Săvoiu, G. 2020. *Economia României în 2020, anul recesiunii tehnice cauzate de pandemia Covid-19, relevată statistic de careul magic al macroindicatorilor*, Text disponibil online la: <https://www.upit.ro/ro/upit-pentru-comunitate/economia-romanieiin-2020>, Accesat la 16.04.2021.
 30. Săvoiu, G. 2020. *Economia României în 2020, anul recesiunii tehnice cauzate de pandemia Covid-19, relevată statistic de careul magic al macroindicatorilor*, text disponibil online la: <https://www.upit.ro/ro/upit-pentru-comunitate/economia-romanieiin-2020>, Accesat la 16.04.2021.
 31. Wolfe, T. 1934. *You Can't Go Home Again*. Edition 2011. New York: Scribner.
 32. ***Colecția *Anuarul statistic al României*, București: Ed DCS, INS, 1990-2021
-